

SMURD pentru patrimoniu

Voluntariat și perfecționare profesională

Peste 60 de biserici de lemn

din nordul Olteniei și sudul Transilvaniei, clasate ca monumente istorice, stau să cadă, abandonate de comunitate și ignorate de autorități. Proiectul inițiat de Ordinul Arhitecților din România și Fundația Pro Patrimonio în 2009 este gândit ca o operațiune de salvare a unui patrimoniu valoros pe cale de dispariție. Aceste obiecte mici de arhitectură sunt adevărate lecții de meșteșug autentic, ecologic și durabil, repere identitare pentru comunități și peisaj.

„Bisericele de lemn reprezintă o categorie nu atât uitată, cât cu rol veșnic de Cenușăreasă. Ele fac parte din zona minoră a arhitecturii deși zorii arhitecturii românești sunt reprezentați de cea de lemn. Arhitectura pe care o vedem e relativ recentă, vernaculară și un tezaur național încă existent, deosebit în contextul internațional regional, apropiat. Problema lemnului este firește perisabilitatea lui și aceste biserici de lemn sunt și cele care vor dispărea primele. Deci misiunea conservării lor este cu atât mai importantă.” (prof. Dan Mohanu)

Proiectul se desfășoară în sistem „SMURD”, de intervenție punctuală urgentă și cu caracter strict de conservare și protecție imediată. Acțiunile au loc cu foarte multă muncă voluntară din partea tinerilor, cu fonduri din donații particulare și cu implicarea comunității. Toate aceste operații de salvare au și o componentă socială, care urmărește reintegrarea obiectului de patrimoniu în viața comunei, prin redeschiderea, utilizarea

și întreținerea constantă a clădirii.

Voluntarii – majoritatea arhitecți tineri – care s-au implicat până în prezent în acest proiect au avut șansa de a avea un contact cu localnicii (fiecare dintre ei un potențial comanditar de arhitectură), cu un șantier (tehnici și probleme specifice). Totodată, au avut ocazia de a învăța comunicarea directă între ce iese de pe planșetă și ce se întâmplă în mod real pe teren. Mare parte din fondul construit valoros riscă să dispară dintr-o înțelegere simplistă a „modernizării”, iar majoritatea arhitecților, dar și a constructorilor care nu știu să răspundă la această problemă. În acest sens, proiectul 60 de biserici de lemn este un instrument foarte util atât pentru educarea societății cât și pentru formarea tinerilor arhitecți și a constructorilor.

„Proiectul nu trebuie citit ca experiență unidirecțională, el constituind un model de proces educativ-formativ în care participanții, „cursanții” primesc, dar și oferă: tinerii arhitecți din echipă au contribuit din plin cu perseverența, priceperea, creativitatea și entuziasmul lor, cu deloc neglijabilele calități profesionale pe care le-au dovedit, la un proiect în care cred și pe care-l modelează ei înșiși. Din întreg acest proces suntem câștigați toți, și nu în ultimul rând breasla arhitecților.” (arh. Ștefan Bălci)

În octombrie 2013, organizația internațională World Monuments Fund (www.wmf.org) a inclus în programul Watch 2014 ansamblul bisericilor de lemn din nordul Olteniei și sudul Transilvaniei, ca recunoaștere a

pericolului iminent care amenință aceste clădiri de patrimoniu și ca recunoaștere a valorii pe care o au pentru dezvoltarea durabilă a comunităților. Acest program oferă posibilitatea unei promovări internaționale, timp de doi ani, lărgirea bazei de voluntari, specialiști și chiar sponsori. Cu toate acestea este importantă creșterea în aceeași măsură și a implicării și interesului pe plan local, național.

Autoritățile invocă de fiecare dată lipsa fondurilor. În realitate, birocrăția greoaie este unul din principalele obstacole în protejarea patrimoniului. Desfășurarea proiectului din 2009 până în prezent a demonstrat că sumele necesare sunt mici, timpul de intervenție este scurt și că intervențiile sunt până în prezent eficiente. Eforturile logistice sunt însă enorme – strângere de fonduri, coordonare voluntari și echipe de meșteri, căutare de materiale, promovare etc. – dar ar putea fi reduse printr-o implicare mai largă a cât mai mulți actori.

Implicarea poate consta atât în donații în bani, dar foarte utile sunt și donațiile de materiale de bază în construcții (piatră, var, lemn, folii etc),

Biserica "Sfântul Gheorghe" satul Boz, Hunedoara

sau ajutor pentru transport materiale și oameni, sau echipe de meșteri dulgheri, zidari. Prin această prezentare lansăm un apel tuturor celor care activează în domeniul construcțiilor de a fi partener și a susține acest proiect alegând una din categoriile de participare enumerate mai sus. Cei interesați pot trimite o scrisoare către Fundația Pro Patrimonio (propatrimonio.romania@gmail.com).

Acest proiect oferă posibilitatea creării unei rețele de specialiști – arhitecți, ingineri, constructori – care să poată acționa în situații grave, repede și eficient și care beneficiază în prezent de un sprijin internațional important.

Biserica "Adormirea Maicii Domnului" satul Cervicești, Botoșani

Biserica "Buna Vestire" și "Arhanghelul Mihail" satul Ūrei, Valcea